מתוך דאגה עמוקה להמשך שושלת הדורות, פנה אברהם אבינו אל אליעזר זקן ביתו והשביעו: "**אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ**". אליעזר היה "הַמֹּשֵׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ", האיש שעל פיו יישק דבר וכל באי הבית סרו למשמעתו. אברהם ראה למרחוק וידע שלאחר פטירתו עשוי יצחק ללכת אחר עצתו של נאמן הבית הוותיק. הוא חשש שמא, אם תוטל השבועה על יצחק, יפעיל עליו אליעזר טענות ושיקולים שונים וישכנעו להתפשר, ועל כן כבל את ידי העבד בשבועה חמורה להבטחת קיום השליחות. זאת ועוד, על יצחק עצמו לא ראה צורך להטיל שבועה, שכן ידע שבנו צדיק ותמים, ולא ימרה את פיו.

שורש המידות לעומת טעות הדעות

אברהם השביע את עבדו במילים: "אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי **מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי**". במה נשתנו בנות ארם מבנות כנען, והלוא אלו ואלו שקועות ביו בעבודה זרה?

מבאר הר"ן יסוד בנפש האדם: **הכנענים היו משוקעים עד צוואר בהשחתת המידות ובמעשי תועבה**, כעדות הכתוב: "**וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנַעַן** אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ..." (ויקרא יח, ג). לעומתם, בני משפחתו ומולדתו של אברהם, הגם שטעו בעבודה זרה, **שמרו על יסוד המידות הטובות והיו גומלי חסדים איש לרעהו. הכנענים לקו בקלקול מהותי בנפש, בהשחתת המידות**, בעוד אנשי מולדתו של אברהם תעו בענייני השקפה ואמונה בלבד, אך **מידותיהם היו מתוקנות**, כפי שאכן התגלתה רבקה אמנו בצדקותה ובגמילות חסדיה.

יסוד הדבר הוא שטעות שכלית בענייני דעות אינה עוברת בתורשה, וניתן לתקנה באמצעות הדרכה והארה נכונה. לעומת זאת, מידות רעות נחרתות עמוק בנפש ועוברות כ"ירושת תולדה" לצאצאים מדור לדור. עבודה זרה היתה בבחינת טעות, אך לא הושרשה כטבע בלתי הפיך, ולכן לא היה הכרח שתשפיע לרעה על הדורות הבאים.

אברהם עמד על כך בתוקף והזהיר את עבדו במילים "אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ", לבל ילך שולל אחר מראית העין. גם אם ייראו בעיניו אנשים מסוימים בקרב הכנענים ככשרים, שלא יעז לקחת מהם. אברהם, במבטו הבהיר, חדר אל תוככי לבבם וידע ששורשם מושחת.

'אור החיים' מוסיף שבמילים אלו ביקש אברהם להדגיש: על אף שאליעזר ידע שכנען מקולל, שלא יעלה על דעתו שברכת ה' לאברהם ("וֶהְיֵה בְּרָכָה... וְנִבְרְכוּ בְךָ") הפקיעה את הקללה משכניו הקרובים. לפיכך הדגיש: "אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ", כלומר למרות שכנותי עמהם, קללתם עומדת בעינה ואין להתחתן איתם. בדברים אלו בא אברהם להזהירו שלא ישתדך, גם לא עם בנותיהם של אוהביו ובעלי בריתו הקרובים - ענר, אשכול וממרא, ושלא יטעה לחשוב שבשל קרבתם וידידותם ראוי לבוא עמהם בקשרי חיתון.

הרב חגי ולוסקי – מרצה ומחבר ספרים. 052-9453811 | אתר https://shaalti.co.il/
מעוניינים ברעיונות חינוכיים מפרשת השבוע? רוצים להיערך כראוי לשולחן שבת?
לחצו כאן https://katzr.net/726ea6, או שלחו את המילה 'רעיון' למייל office@shaalti.co.il
'תורתך שאלתי', הספרים שיעשירו את שולחן השבת שלכם, לפרטים https://did.li/fyHCN

"לִבְנִי לְיִצְחָק" – שני תנאי היסוד

אברהם מדקדק בלשונו ומורה לאליעזר: "אֶל אַרְצִי וְאֶל מוֹלַדְתִּי תֵּלֵךְ וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה **לִבְנִי לְיִצְחָק**" בכפל המילים 'לִבְנִי - לְיִצְחָק' העמיד אברהם שני תנאים יסודיים בכלה המיועדת: הראשון – "**לִבְנִי**", **שתהא בעלת שיעור קומה כללי**, ראויה להיכנס תחת כנפי בית אברהם ולהמשיך את דרכו ומסורתו הגדולה. השני – "**לְיִצְחָק**", שהרי יתכן שתהא אישה מצוינת כשלעצמה, אך אינה תואמת את אופיו הייחודי של יצחק. על כן הדגיש: "לִבְנִי", ובה בעת "לְיִצְחָק".

פרשת שידוכו של יצחק מציבה לדורות עולם את היסוד הבלתי מתפשר לבנין בית נאמן בישראל: **בית המושתת על אדני חסד, יראת שמים ומידות מתוקנות**. בבוא האדם לבחור אשה, המדד המכריע אינו מעמד, ייחוס או כישרון, אלא **שורש המידות ורוחב הלב**. בעוד שטעויות מחשבתיות ניתנות לתיקון, מידות מקולקלות נטמעות עמוק בנפש ומשפיעות על חינוך הילדים. רק **שילוב בין ערכים שורשיים לבין התאמה אישית פנימית**, לצד היצמדות בלתי מתפשרת לקדושה, מבטיח בנין עדי עד והמשך נאמן לשושלת הדורות.

הכותב: הרב חגי ולוסקי – מרצה ומחבר סדרת הספרים '**תורתך שאלתי**' על התורה, רב המכר '**כי ישאלך**' – על הגדה של פסח, '**מה שאלתך**' – על מגילת אסתר. **לתגובות** – office@shaalti.co.il

מעוניינים ברעיונות יפים לפרשת חיי שרה, שיעשירו את שולחן השבת?
מוזמנים להיכנס לקישור https://did.li/vDwZH

מעוניינים ברעיונות חינוכיים מפרשת השבוע?
רוצים להיערך כראוי לשולחן שבת?
לחצו על הקישור
https://katzr.net/726ea6
או שלחו את המילה 'רעיון' למייל
office@shaalti.co.il

